

Komisja
Europejska

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wspieranie kształcenia i szkolenia: 2014 -2018

POLSKA

STRESZCZENIE

Środki finansowe na cel tematyczny 10 EFS służą do wspierania kształcenia, szkolenia i szkolenia zawodowego na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie. W Polsce na tego rodzaju działania przeznaczono ponad 4 mld EUR, a udział współfinansowania do końca 2018 r. wyniósł € 1 357 453. Niniejsza notatka zawiera zestawienie najważniejszych działań, wyników i wniosków z dotychczasowego wykorzystywania tych środków w Polsce.

KONTEKST EKONOMICZNO-SPOŁECZNY I WYZWANIA

Wskaźnik przedwczesnego kończenia nauki szkolnej (%)

► Wskaźnik **przedwczesnego kończenia nauki szkolnej** tradycyjnie był w Polsce niski, a w ostatnich latach nawet nieznacznie spadł z 5,7% w 2012 r. do 4,8% w 2018 r., co daje wynik znacznie poniżej średniej UE wynoszącej 10,6% w 2018 r.

► Odsetek **młodzieży niepracującej, niekształcącej się** ani nieszkolącej się spadł o prawie trzy punkty procentowe w okresie od 2011 r. (11,5%) do 2018 r. (8,7%) i mieści się poniżej średniej unijnej.

► Według wyników badania PISA z 2015 r. koordynowanego przez OECD Polska ma dość niski odsetek uczniów osiągających niskie wyniki w zakresie umiejętności **czytania, matematyki i nauk ścisłych**.

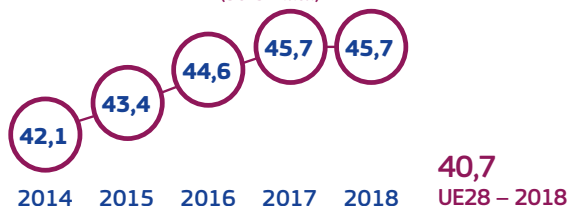
► Odsetek **osób z wyższym wykształceniem** w Polsce wciąż jest powyżej średniej unijnej: w 2018 r. wyniósł 45,7% w porównaniu do średniej UE na poziomie 40,7%. Odsetek ten jest zdecydowanie wyższy wśród kobiet niż wśród mężczyzn — w 2018 r. wyniósł odpowiednio 55,5% i 36,3%, co stanowi zróżnicowanie względem płci zdecydowanie powyżej średniej UE28.

► Odsetek Polaków w wieku 30-34 lata **z wykształceniem wyższym** przekracza średnią UE, jednak polskie uniwersytety nie są wysoko notowane w światowych rankingach i charakteryzują się niskim poziomem umiędzynarodowienia.

► W ostatnich latach odnotowano wzrost uczestnictwa w **kształceniu i szkoleniu zawodowym**. Nadal utrzymuje się znaczna rozbieżność między umiejętnościami wymaganymi przez pracodawców, a tymi, które oferują absolwenci uczelni.

► **Wskaźnik uczestnictwa dorosłych w uczeniu się przez całe życie** w ostatnich latach plasuje się znacznie poniżej średniej UE28. W 2018 r. wyniósł on 5,7% i znacznie odbiegał od unijnej średniej wynoszącej 11,1%.

Wskaźnik osób z wykształceniem wyższym (%)
(30-34 lata)

Wskaźnik uczestnictwa w kształceniu i szkoleniu osób dorosłych w wieku 25-64 lata (%) (ostatnie 4 tygodnie),

OBJAŚNIENIA

EFS Europejski Fundusz Społeczny

TO10 Cel tematyczny 10

OP program operacyjny

IP priorytet inwestycyjny

* Dane przedstawiają sytuację operacji EFS w ramach celu tematycznego 10 i jego czterech priorytetów inwestycyjnych w okresie programowania 2014-2020 zrealizowanych do końca 2018 r. według stanu na dzień 1 października 2019 r. W wielu przypadkach operacje nie zostały ukończone na obecnym etapie lub niedawno się rozpoczęły.

* Ponieważ jedna osoba mogła uczestniczyć więcej niż raz w operacjach EFS, zgłasza się liczbę operacji. Dane nie obejmują pomocy technicznej.

* Podział uczestników według statusu zatrudnienia, wieku i poziomu wykształcenia nie sumuje się do 100%, co oznacza, że nie można było uwzględnić cech pewnej liczby uczestników w niektórych programach operacyjnych.

PRIORYTETY I DZIAŁANIA EFS W POLSCE

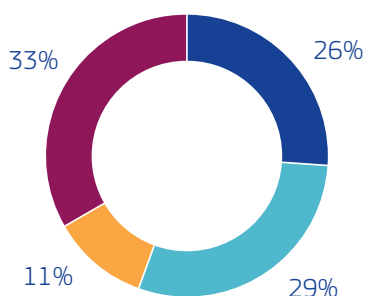
- ▶ W Polsce istnieje **jeden** krajowy program operacyjny (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój) i 16 regionalnych programów operacyjnych.
- ▶ **Krajowy program operacyjny obejmuje wszystkie cztery priorytety inwestycyjne celu tematycznego 10.** Ogólnie, w jego ramach finansuje się projekty, których celem jest rozwój nowoczesnych narzędzi i programów, szkolenie kadry zarządzającej w kształceniu ogólnym oraz osób szkolących nauczycieli, a także rozwój Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.
- ▶ **Regionalne programy operacyjne obejmują wszystkie priorytety celu tematycznego 10** (nie obejmują priorytetu inwestycyjnego ii). Kładzie się w nich nacisk na realizację projektów skierowanych bezpośrednio do nauczycieli i uczniów oraz zwiększających dostęp do kształcenia dorosłych, a także poprawiających dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do rynku pracy.

31% całkowitego finansowania EFS¹...

€ 4 739 296 786

...przysnawo na następujące priorytety inwestycyjne w ramach celu tematycznego 10: **przedwczesne kończenie nauki szkolnej (26%)**, **dostęp do dobrej jakości szkolnictwa wyższego i równoważnych form kształcenia (29%)**, **poprawa dostępu do uczenia się przez całe życie (11%)** oraz **poprawa dostosowania kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy (33%)**.

Przysnawanie środków na cel tematyczny 10 EFS

- Ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej i zapobieganie temu zjawisku – priorytet inwestycyjny 10.i
- Poprawa jakości i dostępu do szkolnictwa wyższego – priorytet inwestycyjny 10.ii
- Lepszy dostęp do uczenia się przez całe życie – priorytet inwestycyjny 10.iii
- Poprawa dostosowania kształcenia i szkolenia do rynku pracy – priorytet inwestycyjny 10.iv

AKTUALNA SYTUACJA

66% budżetu celu tematycznego 10 w 2018 r. było już rozdysponowane, z czego wydano 21%.

Ogólna liczba uczestników wspartych w ramach celu tematycznego 10 do końca 2018 r.:

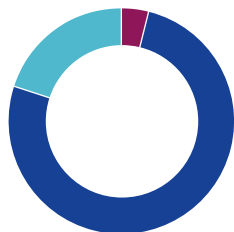
1 357 453

- ▶ **732 252** uczestników operacji mających na celu ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej i zapobiegania temu zjawisku
- ▶ **103 233** uczestników operacji mających na celu poprawę dostępu do szkolnictwa wyższego oraz równoważnych form kształcenia i ich jakości
- ▶ **208 682** uczestników operacji mających na celu zwiększenie dostępu do uczenia się przez całe życie
- ▶ **313 286** uczestników operacji mających na celu lepsze dostosowanie kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy

¹ Dane te uwzględniają wyłącznie finansowanie UE i współfinansowanie z państw członkowskich.

PROFILE UCZESTNIKÓW OTRZYMUJĄCYCH WSPARCIE

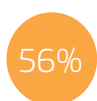
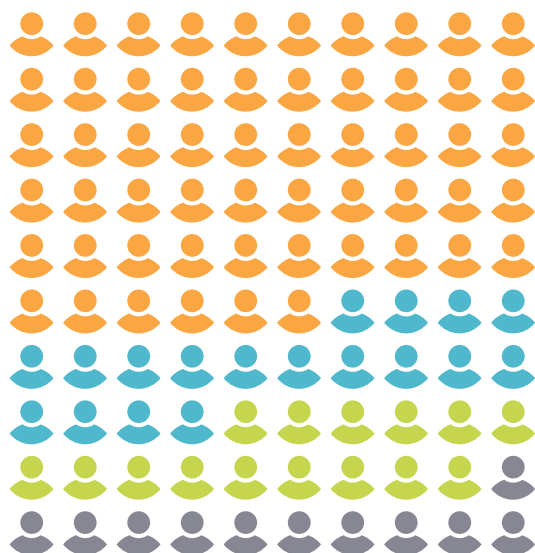
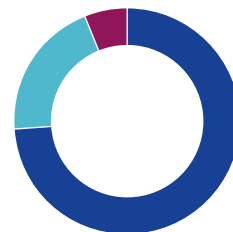
Status zatrudnienia

Płeć

Wiek

wykształcenie podstawowe (ISCED 1) lub średnie I stopnia (ISCED 2)³

wykształcenie średnie II stopnia (ISCED 3) wykształcenie policealne (ISCED 4)

wykształcenie wyższe (ISCED 5-8)

brak wykształcenia (no ISCED)

14 978
Migranci

410 194
Inne osoby defaworyzowane

48 983
Uczestnicy z niepełnosprawnością

2 071
Osoby bezdomne

Kluczowe dotychczasowe osiągnięcia w ramach celu tematycznego 10 w Polsce obejmują⁴:

- ▶ **173 412** osób poprawiło swoją sytuację w następstwie uczestnictwa w działaniach finansowanych w ramach celu tematycznego 10, z czego:
 - ▶ Staże i praktyki należą do najbardziej skutecznych operacji finansowanych w ramach celu tematycznego 10 w Polsce, ponieważ dają uczestnikom, zwłaszcza z obszarów wiejskich, szansę na zdobycie umiejętności poszukiwanych na rynku pracy.
- ▶ **6 066** nieaktywnych zawodowo uczestników rozpoczęło poszukiwanie pracy
- ▶ **10 746** uczestników skorzystało z ofert kształcenia lub szkolenia
- ▶ **151 703** uczestników zdobyło kwalifikacje
- ▶ **4 897** uczestników znalazło zatrudnienie po odejściu z pracy
- ▶ W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego operacje realizowane w ramach celu tematycznego 10 posłużyły do opracowania skoordynowanej oferty kształcenia i szkolenia zawodowego, która jest dopasowana do potrzeb rynku pracy w regionie i wspiera rozwój centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego.

² Populacja osób nieaktywnych zawodowo może obejmować na przykład dzieci w wieku przedszkolnym, dzieci w wieku szkolnym, studentów, emerytów i osoby zajmujące się gospodarstwem domowym, o ile nie pracują i nie oferują swojej dostępności lub nie szukają pracy.

³ ISCED to system ONZ służący do klasyfikacji programów kształcenia i powiązanych z nimi kwalifikacji według poziomów i obszarów kształcenia.

⁴ Dane uczestników są gromadzone w momencie rozpoczęcia operacji. Dane dotyczące wyników są gromadzone pod koniec operacji lub później. Ze względu na takie przesunięcie czasowe obydwa zestawy danych (uczestnictwo i wyniki) nie powinny być bezpośrednio porównywane.

DOTYCHCZASOWE WNIOSKI

► Wysoka skuteczność staży i praktyk zawodowych

Operacje związane ze stażami i praktykami należą do najbardziej skutecznych operacji finansowanych ze środków EFS w Polsce, ponieważ dają szansę na zdobycie umiejętności poszukiwanych na rynku pracy. Uczestnicy z obszarów wiejskich zgłaszają szczególnie wysoki poziom zadowolenia z tego rodzaju wsparcia.

► Dostosowanie do grup docelowych

Programy operacyjne w Polsce są ogólnie dostosowane do potrzeb głównych grup docelowych, które obejmują przede wszystkim młodzież, osoby z niskimi kwalifikacjami, osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz osoby nieaktywne zawodowo.

► Wysoka komplementarność krajowego programu operacyjnego i regionalnych programów operacyjnych

Krajowy program operacyjny i regionalne programy operacyjne uzupełniają się nawzajem, przy czym krajowy program operacyjny koncentruje się na zmianach systemowych i proceduralnych, natomiast regionalne programy operacyjne są ukierunkowane na wsparcie bezpośrednie.

► Podejście strategiczne

W województwie pomorskim ścisła współpraca i długotrwałe rozmowy z potencjalnymi beneficjentami przed przyznaniem środków finansowych okazały się bardzo skuteczne, ponieważ pozwoliły instytucji zarządzającej koordynować interwencje na szczeblu regionalnym i dostosować finansowane operacje do rzeczywistych potrzeb.

► Wyzwania związane z wdrażaniem

Reforma systemu oświaty w Polsce miała negatywny wpływ na wdrażanie operacji w ramach celu tematycznego 10, co doprowadziło do opóźnień w realizacji projektów i często wiązało się z potrzebą przekierowania finansowania z likwidowanych szkół gimnazjalnych na inne placówki.

► Trwały charakter projektów dotyczących zmian systemowych

Z doświadczeń zdobytych w województwie pomorskim wynika, że operacje wdrażane nie przez same szkoły, lecz przez władze lokalne pozwalają uzyskać systemowe zmiany, które stanowią część szerszej, długoterminowej strategii edukacyjnej. Dobrym przykładem takiej operacji jest stworzenie skoordynowanego systemu szkół zawodowych, który będzie działał niezależnie od dalszego finansowania UE.

PRZYKŁADY PROJEKTÓW

► Programy motywacyjne dla uczniów pomorskich szkół zawodowych

W ramach operacji promowano dostęp do różnych form kształcenia i szkolenia zawodowego oraz udzielano wsparcia uczniom i nauczycielom. Szkolenia i wsparcie miały formę praktyk, stażów, wizyt studyjnych u pracodawców oraz zajęć w szkołach wyższych. Nauczycielom zaproponowano praktyczne szkolenie zawodowe powiązane z konkretnymi kluczowymi sektorami gospodarki.

► Rozwój i udostępnienie zasobów multimedialnych wspomagających doradztwo zawodowe

W ramach krajowego programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w Polsce opracowano narzędzie informatyczne mające na celu dostarczanie informacji uczniom oraz wymianę informacji powiązanych z zatrudnieniem między pracodawcami i indywidualnymi osobami. Dostępne są informacje na temat 230 zawodów. Narzędzie działa w oparciu o stronę internetową z poradami edukacyjnymi i zawodowymi Ośrodka Rozwoju Edukacji.

► Zdolni z Pomorza

Projekt „Zdolni z Pomorza” jest częścią strategicznej interwencji obejmującej grupę 26 projektów. Projekt ma na celu zapewnienie systemowego wsparcia szczególnie uzdolnionym uczniom z województwa pomorskiego, którzy osiągają ponadprzeciętne wyniki w nauce w zakresie matematyki, fizyki, informatyki, biologii, chemii i nauk społecznych. Projekt jest skierowany do uczniów szkół podstawowych oraz jest wdrażany we współpracy z dwoma uniwersytetami, które zapewniają wsparcie beneficjentom.

DODATKOWE INFORMACJE

Ocena śródkresowa Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020: https://www.power.gov.pl/media/78644/Mid-term_RK_11_09.pdf

Komisja Europejska, Badanie wspomagające ocenę wsparcia EFS na rzecz kształcenia i szkolenia (cel tematyczny 10)

EFS w Polsce: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=393>

Witryna internetowa EFS w Polsce: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/>

